

DONACIJE UMJETNIČKIH ZBIRKI GRADU ZAGREBU 1946. - 1995. GODINE *

VELJKO MIHALIĆ

Prije više godina dr. Josip Kovačić, ugledni kolekcionar i donator Gradu Zagrebu, izjavio je da "smisao kolekcioniranja nije samo u tome da se gomilaju umjetnine kao konvertibilne, materijalne vrijednosti", nego i u plemenitoj težnji i posvećenju "spašavanju onih kulturnih dobara koja službene muzejsko-galerijske ustanove nisu u stanju obuhvatiti svojom djelatnošću, odnosno programom"¹.

Ova izjava našega uvaženoga kolekcionara svakako je točna, no nakon niza vrijednih donacija umjetničkih zbirki Gradu Zagrebu zadnjih desetljeća, može se slobodno reći da su darovane zbirke obogatile zbirne fondove i gradu zagrebačkih muzeja i galerija kojima su predane na upravljanje, te da su dijelovi zbirki, kao i cjelovite zbirke, postali ne samo predmet izučavanja i "program" muzeja, nego i sastavni dio njihovih stalnih postava.

Poznato je da su upravo privatne kolekcije bile temelj za nastanak značajnih zagrebačkih i hrvatskih muzeja,² a manje privatne zbirke, ponekad nastale čak iz dokolice i hobija, postale su s vremenom kulturno i povijesno relevantne cjeline i

zaštićeni spomenici kulture.

Hvalevrijednim činom i nesebičnom gestom da svoje zbirke daruju Gradu Zagrebu, privatni kolekcionari dokazuju da nisu zainteresirani samo za "svoj užitak i užitak svojih prijatelja"³, već omogućuju i najširoj javnosti upoznavanje s vrsnom kulturnom baštinom.

Kolekcionarstvo time pripomaže i primjerenijoj zaštiti spomeničke baštine, smanjuje se opasnost za njezinu materijalnu opstojnost,⁴ a u uvjetima oskudice darovanjem zbirki Gradu Zagrebu, odnosno izravno pojedinim muzejima, izbjegava se da kupovna moć bude ponekad jedini kriterij selekcije predmeta u muzejima.⁵

U Gradu Zagrebu ima mnogo umjetničkih zbirki raznovrsna sadržaja koje su nastale i održale se obiteljskim naslijeđem, ali i veći broj zbirki kojima su vlasnici pojedini umjetnici i autori djela, te kolekcionari koji su godinama po vlastitim kriterijima sabiranja i interesa stvorili sasvim osobne i specifične zbirke. Fenomen kolekcioniranja godinama je, uostalom, karakterističan za Zagreb i tradicija je u zagrebačkim građanskim krugovima.

Prema podacima Državne uprave za zaštitu kulturne i prirodne baštine na području Grada Zagreba je od nekadašnje 154 zbirke neposredno nakon 2. svjetskog rata danas evidentirano 56 zbirki.⁶ Broj zbirki smanjuje se ponajviše zbog podjele

* U ovome se tekstu govori o umjetničkim zbirkama i nekretninama koje su darovane Gradu Zagrebu kao pravnoj osobi, a ne o izravnim darovanjima pojedinim gradskim ili državnim muzejima i galerijama, arhivima ili drugim sličnim institucijama. U tekstu se, iako je donacija bilo i prije, navode podaci o donacijama Gradu Zagrebu u razdoblju od 1946. do 1995. godine.

predmeta među nasljednicima, preseljenja, prodaje i dr., ali i darovanjima Gradu ili izravno muzejima i drugim institucijama.

DONACIJE UMJETNIČKIH ZBIRKI GRADU ZAGREBU OD 1946.-1995.

Nakon 2. svjetskog rata, od 1946. do 1995. godine, Gradu Zagrebu darovano je izravno 26 umjetničkih zbirki.

Radi cjelovita uvida u zbirke kojima je vlasnik i kojima raspolaže Grad Zagreb, ovdje navodimo podatke i o zbirkama i nekretninama što ih je Grad Zagreb, osim darovanjem, zaprimio i oporučno, te predajom ostavštine Gradu Zagrebu od strane nadležnoga suda kada nema zakonskih nasljednika.

Grad Zagreb postao je, dakle, vlasnikom umjetničkih zbirki i drugih predmeta na sljedeći način:

1. darovanjem,
2. oporukom u korist Grada Zagreba,
3. predajom ostavštine Gradu Zagrebu kada ostavitelj nema zakonskih nasljednika.

I. Darovanjem prema određenim uvjetima utvrđenim darovnim ugovorima i sporazumima sklopljenima između darovatelja i Grada Zagreba, Grad Zagreb je zaprimio sljedeće umjetničke zbirke, nekretnine i druge predmete:

1. ZBIRKA GALERIJA SLIKA GRADA ZAGREBA "BENKO HORVAT",

darovatelj Benko Horvat, Galerije Grada Zagreba, Habelićeva 2

Hrvatski numizmatičar i kolekcionar Benko Horvat (1875.-1955.), darovao je 8. lipnja 1946. svoju zbirku umjetnina (grafike, crteže i slike iz razdoblja renesanse, manirizma i baroka, antičke skulpture i druge arheološke predmete)⁷. Zbirkom koja sadržava ukupno 611 predmeta od 1955. godine upravljaju Galerije Grada Zagreba gdje je zbirka i pohranjena. Zbirka nije stalno izložena, no pojedini njezini dijelovi povremeno se izlažu, a posljednji je put zbirka prikazana u veljači 1995. u prostorima Galerija Grada Zagreba na Katarininu trgu 2.⁸

2. MEMORIJALNA ZBIRKA I STAN ARHITEKTA VIKTORA KOVAČIĆA,

darovateljica Terezija Kovačić, Muzej Grada Zagreba, Masarykova ulica 21/III

Terezija Kovačić, udovica pok. arhitekta Viktora Kovačića, darovala je 7. srpnja 1953. stan u Masarykovoju ulici 21 s cjelokupnim inventarom koji je po vlastitoj zamisli uredio arhitekt Viktor Kovačić.

Zbirkom i stanom od 1980. godine upravlja Muzej Grada Zagreba.

Zbirka sadržava ukupno 469 predmeta (namještaj, slike, skulpture, predmeti

⁷ Ovim popisom obuhvaćene su i donacije nekadašnjim općinama s područja Gradske zajednice Zagreb, kojih je Grad Zagreb pravni sljednik.

Za svaku od donacija navodi se točan naziv zbirke darovane Gradu Zagrebu, ime darovatelja i gdje je zbirka smještena, odnosno naziv institucije kojoj je zbirka povjerena na upravljanje, točan datum darovanja, karakter zbirke i broj darovanih predmeta, te je li zbirka i na koji način otvorena za javnost.

umjetničkog obrta, te osobna biblioteka i više dokumenata koji su u vezi sa životom i djelom poznatoga hrvatskog arhitekta.⁹ Stan i zbirka su, nakon uređenja, od 1994. godine otvoreni za javnost.¹⁰

3. ZBIRKA "ANKE GVOZDANOVIĆ", darovateljica Anka Gvozdanović,

Muzej za umjetnost i obrt, Visoka ulica 8 Anka Gvozdanović, supruga suca i posjednika Dragutina Gvozdanovića, darovala je 1. travnja 1966. godine obiteljsku kuću s kompletnim inventarom. Zbirkom od 1967. godine upravlja Muzej za umjetnost i obrt u Zagrebu. Zbirka sadržava 1052 predmeta (namještaj u duhu historicističkih stilova druge polovice 19. stoljeća, slikarstvo i predmeti umjetničkog obrta u razdoblju od 18. do 20. stoljeća)¹¹ i predstavlja jedinstvenu cjelinu reprezentativnoga stambenog prostora koji svjedoči o načinu života i stanovanja imućne građanske obitelji potkraj 19. i početkom 20. stoljeća. Zbirka je stručno obrađena i otvorena za javnost.¹²

4. ZBIRKA DRAGE MAGJERA I NADE OSTROGOVIĆ-MAGJER, darovatelji Dra- go Magjer, Marga Magjer i Nada Ostro- gović-Magjer, Tomislavov trg 8

Zbirka je darovana Gradu Zagrebu u dva navrata. Prvi dio zbirke darovao je Drago Magjer 24. listopada 1967. godine sa svojom prvom suprugom Margom Magjer, a drugi dio 29. ožujka 1974. godine s drugom suprugom Nadom Ostro-

gović-Magjer. Ukupno je darovano 249 predmeta. U prvome navratu, 1967. darovano je 133 predmeta (slikarstvo iz razdoblja od 18. do 19. stoljeća, skulptura 20. stoljeća, stilski namještaj iz razdoblja od 18. do 19. stoljeća i antikni satovi iz 18. i 19. stoljeća), a u drugom navratu, 1974. još 116. predmeta, (slikarstvo i skulptura 20. stoljeća i slikarstvo 17. do 19. stoljeća)¹³. Zbirkom za života upravlja Nada Ostrogović-Magjer i moguće ju je pogledati uz prethodnu najavu.

5. ZBIRKA I KUĆA JOZE KLJAKOVIĆA, darovatelj Jozo Kljaković, Cen- tar za likovni odgoj grada Zagreba, Rokov perivoj 4. Poznati hrvatski umjetnik i profesor Jozo Kljaković darovao je 17. rujna 1969. godine kuću na Rokovu pe- rivoju 4 i svoja umjetnička djela, kao i djela drugih umjetnika i autora. Zbirka sadržava više od 60 predmeta (stilski namještaj, slike, skulpture, biblioteku i ostali materijal i dokumentaciju)¹⁴. Zbi- rka je 1982. godine predana na upra- vljanje Centru za likovni odgoj grada Zagreba i moguće ju je pogledati uz prethodnu najavu.

6. NEKRETNINE DR. DANE ČUČKOVIĆ, darovateljica dr. Dana Čučković, Visoka 6

Dr. Dana Čučković darovala je 11. srpnja 1974. godine Gradu Zagrebu četverosobni stan, dvorišnu gospodarsku zgradu, te podrum i drvarnicu u Visokoj ulici broj 6,¹⁵ pod uvjetom da joj Grad osigura

smještaj u Domu umirovljenika "Trnje" i doživotnu opskrbninu, a darovane nekretnine da na korištenje kulturnoj ustanovi, odnosno znanstvenom ili kulturnom djelat-

7. ZBIRKA LJUBE PENIĆ, darovateljica Ljuba Penić, Muzej za umjetnost i obrt, Trg maršala Tita 10

Ljuba Penić darovala je 29. rujna 1975.

Detalj Zbirke Magjer, Tomislavov trg 8

Foto: M. Lenković, 1995.

niku. Grad Zagreb izvršio je sve svoje obveze, a nekretnine dodijelio dr. Stjepanu Mihokoviću, urologu i kirurgu iz Zagreba.

godine 208 predmeta (stilski namještaj, slikarstvo, napose rana djela Zlatka Šulentića, predmete primijenjene umjetnosti)¹⁶ iz razdoblja od 17. do početka

20. stoljeća. Zbirka je 1979. godine predana na upravljanje Muzeju za umjetnost i obrt u Zagrebu gdje je obrađena i katalogizirana, te raspoređena u muzejske zbirke.¹⁷

8. ZBIRKA "DR. IVANA RIBARA I CATE DUJŠIN-RIBAR", darovateljica Cata Dujšin-Ribar, Demetrova 3/II

Cata Dujšin-Ribar, hrvatska slikarica i pjesnikinja (1897.-1994.), darovala je 26. svibnja 1976. godine zbirku od 106 predmeta (stilski namještaj, slike, skulpture i predmete umjetničkoga obrta iz razdoblja od 15. do 20. stoljeća), 80 svojih slika i crteža, te biblioteku i manuskripte i ostalu građu iz ostavštine dr. Ivana Ribara i Dubravka Dujšina.¹⁸

Građa iz ostavštine dr. Ivana Ribara pohranjena je u Povijesnom arhivu Grada Zagreba, a dokumentacija o životu i djelu Dubravka Dujšina u Zavodu za teatrologiju i književnost HAZU. Nakon smrti darovateljice zbirka nije dostupna javnosti. U tijeku je postupak predaje stana i zbirke u Demetrovoj 3 na upravljanje Muzeju Grada Zagreba.

9. ZBIRKA NADE MIRJEVIĆ, darovateljica Nada Mirjević, Stara gradska vijećnica, Ćirilometodska 5

Nada Mirjević darovala je 16. prosinca 1976. godine 8 umjetničkih slika poznatih hrvatskih slikara (Menci Clement Crnčić, Ferdo Kovačević, Tomislav Krizman, Lina Crnčić-Virant)¹⁹ pod uvjetom da budu stalno izložene u prostorima Stare gra-

dске vijećnice. Grad Zagreb je, uza suglasnost glavnog projektanta rekonstrukcije Stare vijećnice Andrije Mutnjakovića, prihvatio taj uvjet, te su slike od 1977. godine obilježene imenom darovateljice i postavljene u Staroj gradskoj vijećnici.

10. ZBIRKA GLAZBENIH AUTOMATA IVANA GERERSDORFERA, darovatelj Ivan Gerersdorfer, Muzej Grada Zagreba, Opatička 20-22

Ivan Gerersdorfer, hrvatski kolekcionar i urar, vrsni poznavatelj starih glazbenih automata, darovao je 17. veljače 1978. godine jedinstvenu zbirku spomeničke vrijednosti od 27 glazbenih automata pretežito iz 19. stoljeća (automatske orgulje, glazbene kutije, prve gramofone i orkestrione).²⁰ Svi su primjerci ispravni i mogu reproducirati glazbu. Zbirka je za života darovatelja bila otvorena za javnost,²¹ a nakon smrti darovatelja premještena je 1994. godine u prostore Muzeja Grada Zagreba, kojemu je predana na upravljanje i gdje će biti izložena u sklopu stalnoga postava.

11. ZBIRKA VJENCESLAVA RICHTERA I NADE KAREŠ-RICHTER, darovatelji Vjenceslav Richter i Nada Kareš-Richter, Vrhovac 38a

Hrvatski arhitekt i umjetnik Vjenceslav Richter i njegova supruga Nada Kareš-Richter darovali su 30. prosinca 1980. godine bivšoj zagrebačkoj općini Črnomerec nekretnine s kućom i garažom, kao i 27 umjetničkih djela Vjenceslava Richtera

(slike, skulpture i grafike) nastalih u razdoblju od 1964. do 1979. godine.²²

Donacija je osnova za prezentaciju i stručnu

nim istraživanjima, umjetnošću i pokretom Novih tendencija.²³

Zbirku je moguće pogledati uz prethod-

Zbirka Kljaković Magjer, Rokov perivoj 4.

Foto: M. Lenković, 1995.

obradu cjelokupnoga materijala u vezi s hrvatskom apstraktnom umjetnošću, vizual-

nu najavu.

12. ZBIRKA ZORE MAJER, darovatelj-

ca Zora Majer, Zavod za književnost i teatrologiju HAZU, Opatička 18

Zora Majer, udovica pok. hrvatskoga književnika i pjesnika Vjekoslava Majera, darovala je 3. studenoga 1981. godine Gradu Zagrebu dio rukopisa i dokumentacije iz ostavštine pok. Vjekoslava Majera (nagrade i priznanja, rukopise, portret Vjekoslava Majera, izreske iz novina i fotografije).²⁴ Darovnica je 11. prosinca 1981. predana na trajno čuvanje i obradu Zavodu za književnost i teatrologiju HAZU.

13. ZBIRKA UMJETNINA TILLE DURIEUX, darovateljica Erika Dannhoff, Muzej Grada Zagreba, Opatička 20-22

Erika Dannhoff iz Berlina, nasljednica ostavštine Tille Durieux (1880.-1971.), poznate njemačke glumice koja je prije 2. svjetskog rata bježeći pred nacistima, našla utočište u Zagrebu, darovala je 23. veljače 1982. godine 17 umjetničkih predmeta (slike, skulpture, posebice djela klasika moderne umjetnosti Chagalla i Barlacha, predmete primijenjene umjetnosti) iz dijela zbirke Tille Durieux.²⁵ Zbirka je 1982. godine predana na upravljanje Muzeju Grada Zagreba, koji ju je obradio i katalogizirao.²⁶ Dio će biti izložen u sklopu stalnoga postava Muzeja Grada Zagreba.

14. ZBIRKA "MAJSTORSKA RADIO-NICA ZA RESTAURACIJU I GRADNJU GUDAČKIH INSTRUMENATA POKOJNOG FRANJE SCHNEIDERA", darovateljica Erna Schneider-Nikolić, Glazbene škole Zagreb, Trg maršala Tita 11

Erna Schneider-Nikolić, kći pok. Franje Schneidera, poznatoga hrvatskog restauratora i graditelja gudačkih instrumenata, darovala je 28. listopada 1983. godine njegovu zbirku-radionicu s cjelokupnim inventarom, radnom opremom, alatima, stručnom bibliotekom i dokumentacijom. Zbirka nakon revizije sadržava 432 predmeta.²⁷ Zbirka je 1983. godine predana na upravljanje Školi primijenjene umjetnosti u Zagrebu, a 1994. godine Glazbenim školama Zagreb, koje zbirku čuvaju i održavaju i u prostoru gdje je zbirka smještena podučavaju učenike gradnji i restauraciji glazbala. Očekuje se da će do kraja 1995. godine zbirka biti u potpunosti obrađena i katalogizirana, te otvorena za javnost.

15. ZBIRKA MATIJE SKURJENIJA, darovatelj Matija Skurjeni, Galerija "Matija Skurjeni", Zaprešić, Aleja Đure Jelačića 6 Pokojni hrvatski slikar naive Matija Skurjeni (1898.-1990.), darovao je 24. srpnja 1984. godine bivšoj općini Zaprešić zbirku svojih slikarskih ostvarenja (slike, crteže i grafičke mape). Zbirka sadržava ukupno 21 djelo nastalo u razdoblju od 1948. do 1975. godine.²⁸ Grad Zagreb uredio je i 1987. godine otvorio za javnost Galeriju "Matija Skurjeni" u kompleksu Novih dvora Jelačićevih u Zaprešiću, gdje je stalno izložena.²⁹

16. DIO OSTAVŠTINE MIROSLAVA KRLEŽE, darovatelj dr. Krešimir Vranešić, Krležin Gvozd 23/I

Dr. Krešimir Vranešić, nasljednik pok. hrvatskoga književnika Miroslava Krleže (1893.-1981.), darovao je 23. prosinca 1986. godine dio ostavštine Miroslava Krleže (stilski namještaj, slike, skulpture,

ambijenta stana na Krležinu Gvozd 23/I, gdje su dugi niz godina živjeli Miroslav i Bela Krleža.³⁰ Zbirka trenutačno nije dostupna javnosti jer je, sukladno ugovornim obvezama Grada Zagreba, u tijeku

Zbirka Dr. Ivana Ribara

Foto: M. Lenković, 1995.

fotografije, predmete umjetničkog obrta, tekstil i ostale dijelove pokućstva i inventara - ukupno 250 predmeta), te otprilike 4200 knjiga, časopisa i separata iz

uređenje Memorijalnoga prostora Miroslava i Bele Krleže u bivšemu Krležinom stanu na prvome katu zgrade na Krležinom Gvozd 23. Uređenje Memorijal-

noga prostora Grad Zagreb je povjerio Muzeju Grada Zagreba.

17. ZBIRKA "HRVATSKE SLIKARICE ROĐENE U 19. STOLJEĆU", darovatelj dr. Josip Kovačić, Radićeva 24

Poznati hrvatski kolekcionar dr. Josip Kovačić darovao je 14. srpnja 1988. godine zbirku slikarskih ostvarenja 33 hrvatske slikarice rođene u 19. stoljeću. Ova jedinstvena zbirka sadržava ukupno 1045 umjetnina (406 slika, od toga 221 ulje na platnu i 185 akvarela, 557 crteža, 77 grafičkih listova i 5 albuma za skiciranje).³¹ Donacija je 1988. godine izložena u Umjetničkome paviljonu u Zagrebu³², a odabrana djela pojedinih slikarica izlažu se povremeno u zagrebačkim i drugim hrvatskim galerijama. Donator zbirku i dalje dopunjuje novim djelima. Donacijom upravlja Savjet zbirke, kojeg imenuje Skupština Grada Zagreba. Zbirka je otvorena za stručnu javnost uz prethodnu najavu.

18. SPOMEN ZBIRKA DR. VINKA PERČIĆA, darovatelj dr. Vinko Perčić, Muzejsko-galerijski centar, Jezuitski trg 4
Dr. Vinko Perčić, hrvatski kolekcionar i liječnik iz Subotice, darovao je 25. listopada 1989. godine svoju zbirku umjetnina, koju je sabirao više od pola stoljeća. U zbirci su 462 djela, od kojih se posebno ističu portreti donatora, zbirka modernoga mađarskog slikarstva i zbirka slika europskih umjetnika od 16. do 20.

stoljeća.³³ Umjetnine iz donacije izložene su 1989. godine u Muzejskom prostoru Muzejsko-galerijskog centra.³⁴ Zbirka je privremeno pohranjena u Muzejsko-galerijskom centru i trenutačno nije dostupna javnosti.

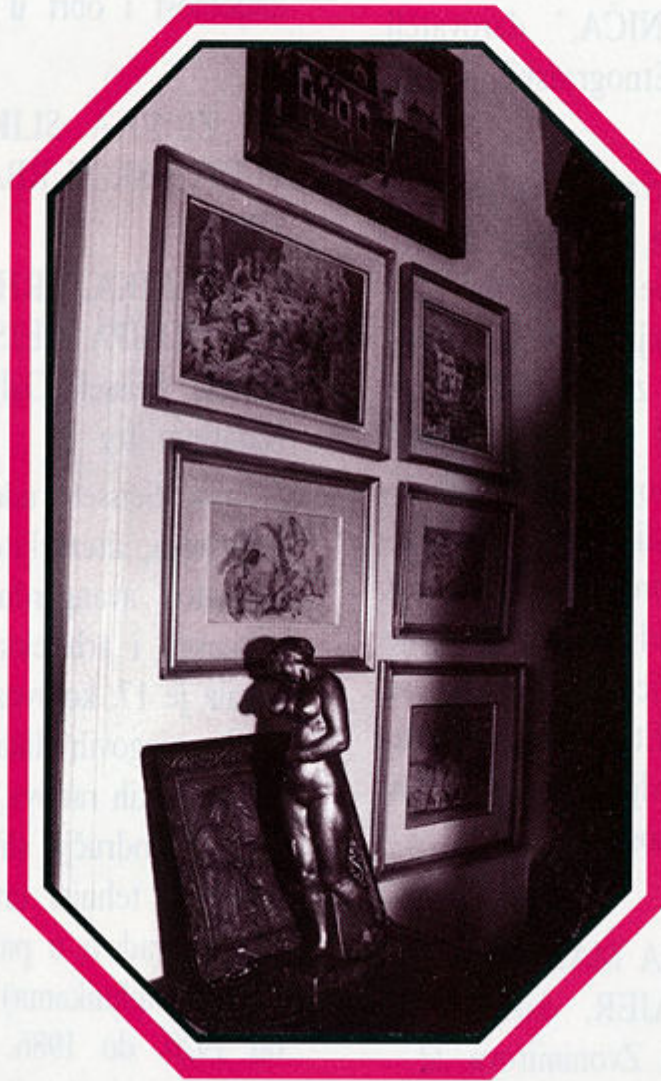
19. ZBIRKA MARTE I VILIMA SVEČNJAKA, darovatelji Marta i Vilim Svečnjak, Martićeva 41
Hrvatski slikar Vilim Svečnjak (1906.-1993.) i njegova supruga Marta (1903.-1993.) darovali su 17. svibnja 1990. godine zbirku umjetničkih djela Vilima Svečnjaka. Zbirka sadržava 842 djela (slike, crteže, grafike, kolaže) nastale od 1923. do 1988. godine i čine je dvije zasebne cjeline: zbirka "Zemlja" i Memorijalna zbirka Marta i Vilim Svečnjak.³⁵ Prema darovnom ugovoru, zbirka "Zemlja", koju čini 280 radova posvećenih poetici grupe Zemlja a nastali su od 1927. do 1940. godine, trebala bi biti smještena u budućemu Muzeju donacija. Memorijalna zbirka Marta i Vilim Svečnjak, koju čine antologijska i već javnosti prikazana djela Vilima Svečnjaka i ostali radovi nastali u razdoblju od 1923. do 1988. godine (ukupno 562 djela -slike, crteži, grafike, kolaži, monotipije i dr.), trebala bi kao Memorijalna galerija ostati u donatorovu stanu u Martićevoj 41. Održavanje i prezentaciju zbirke Grad Zagreb je povjerio Strossmayerovoj galeriji starih majstora HAZU.

Zbirka do uređenja Memorijalne galerije nije dostupna javnosti.

20. FUNKCIONALNA KULTUROLOŠKA

ZBIRKA NIKOLE MARČETIĆA, darovatelj Nikola Marčetić, Vlaška 53

Nikola Marčetić, književnik, prevoditelj i istraživač darovao je 22. srpnja 1991. godine 130 predmeta izvorne umjetnosti i predmeta umjetničkog obrta pretežito iz Južne Amerike i Afrike, ali i drugih izvaneuropskih i europskih kultura, stručnu biblioteku sa 1500 svezaka s područja kulturologije, antropologije, etnologije i dr. kao i veću arhivu s radnim znanstvenim materijalom.³⁶ Donacija je za života darovatelja smještena u njegovu stanu u Vlaškoj 53, a on zbirkom upravlja i brine o njezinu čuvanju i zaštiti. Zbirka je dostupna stručnoj javnosti uz prethodnu najavu.

Detalj Zbirke Magjer, Tomislavov trg 8
Foto: M. Lenković, 1995.

21. AMBIJENTALNA ZBIRKA AKADEMSKOGA KIPARA, PROFESORA ROBERTA FRANGEŠA-MIHANOVIĆA, darovateljica Ivana Frangeš, Rokov perivoj 2

Ivana Frangeš, snaha poznatoga hrva-

tskoga kipara Roberta Frangeša-Mihanovića darovala je 22. srpnja 1991. godine zbirku umjetnina, kao i 12/16 obiteljske kuće na Rokovu perivoju 2 u Zagrebu, gdje je godinama živio Robert Frangeš-Mihanović sa svojom obitelji. Zbirka sadržava 105 predmeta (baroknu plastiku, ikone, djela hrvatskog slikarstva 20. stoljeća, skulpture Roberta Frangeša-Mihanovića),³⁷ no posebno je vrijedno što su u interijer kuće, prema projektu arhitekta Viktora Kovačića, koji je i autor projekta cijele kuće na Rokovu perivoju, ugrađeni elementi Zagrebačke katedrale uklonjeni prigodom njezine regotizacije prema projektu Schmidt-Bollé, kao i dio namještaja franjevačkoga samostana u Klanjcu. Zbirkom za života upravlja darovateljica i moguće ju je pogledati uz prethodnu najavu.

Dobrohotnošću darovateljice zbirka je u međuvremenu nadopunjena s još 107 predmeta (skulpture u sadri i bronci, te

medalje i plakete u bronci, kojih je autor Robert Frangeš-Mihanović), tako da zbirka darovana Gradu Zagrebu sadržava ukupno 212 predmeta.

22. ZBIRKA LUTAKA U NARODNIM NOŠNJAMA IZ CIJELOGA SVIJETA LJEPOSLAVA PERINIĆA,* darovatelj Ljeposlav Perinić, Etnografski muzej, Mažuranićev trg 14

Ljeposlav Perinić, hrvatski iseljenik u Argentini i domoljub, darovao je 22. prosinca 1992. godine zbirku od 227 lutaka u narodnim nošnjama iz 107 država svijeta,³⁸ koje je tijekom zadnja tri desetljeća primio kao poklon od poznatih svjetskih državnika i uglednih pojedinaca i ustanova u svijetu. Sastavni dio zbirke je dokumentacija o lutkama i prepiska sa svjetskim državicima. Darovatelj zbirku i dalje dopunjuje novim akvizicijama. Zbirka se putem zagrebačkog Etnografskoga muzeja, koji njome upravlja, povremeno izlaže i prezentira javnosti.³⁹

23. ZBIRKA BRANKA MAJERA I KATJE MATKOVIĆ-MAJER, darovateljica Katja Matković-Majer, Zvonimirova 22

Katja Matković-Majer, udovica pok. Branka Majera, redateljica, novinara i scenarista, koja je godinama i sama radila kao filmska djelatnica (filmska montažerka), darovala je 17. kolovoza 1993. godine zbirku stilskoga namještaja, umjetničkih slika (hrvatsko slikarstvo 19. i 20. stoljeća),

skulptura i predmeta umjetničkog obrta.⁴⁰ Zbirka sadržava 92 predmeta i otvorena je za stručnu javnost uz prethodnu najavu. Za života njome upravlja darovateljica, a nakon njezine smrti, ili ranije, po zahtjevu darovateljice, bit će premještena i predana na upravljanje Muzeju za umjetnost i obrt u Zagrebu.

24. ZBIRKA SLIKARSKIH I ARHITEKTONSKO-URBANISTIČKIH RADOVA

UMJETNIKA, ARHITEKTA I URBANISTA JOSIPA SEISSELA, darovateljica Silvana Seissel, Galerije Grada Zagreba, Katarinin trg 2

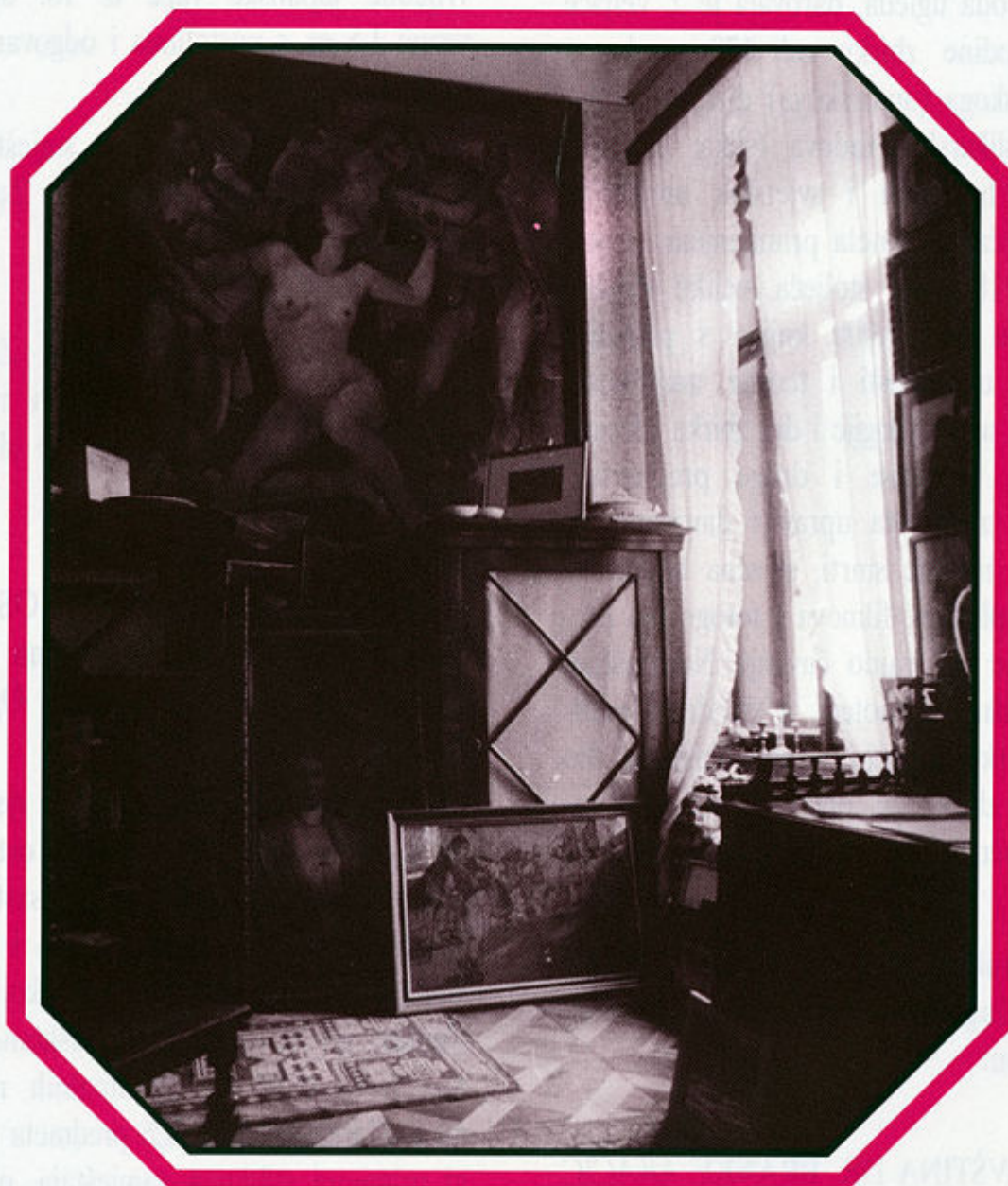
Silvana Seissel, udovica pok. hrvatskog umjetnika, utemeljitelja konstruktivizma i poznatog avangardnog slikara i slavnog urbanista i arhitekta Josipa Seissela, darovala je 17. kolovoza 1993. godine veliku zbirku njegovih slikarskih i arhitektonsko-urbanističkih radova. Zbirka sadržava 2654 djela s područja slikarstva (nadrealistički radovi u tehnici crteža i kolaža, te apstraktni radovi u pastelu i raznim kombiniranim tehnikama) nastala u razdoblju od 1920. do 1986. godine te 545 djela (projekata i drugih radova) s područja arhitekture i urbanizma, koja su podijeljena u devet tematskih područja (parkovi, groblja, memorijalna područja i spomen-parkovi, vile, zakladni blokovi, gradovi, Sveučilišni grad i Sveučilišni trg u Zagrebu), a nastala su od 1930. do 1985. godine.⁴¹ Zbirka je 1993. godine

* Iako je Izvršno vijeće Skupštine Grada Zagreba svojim zaključkom prihvatilo mišljenje posebne Stručne komisije, da zbirka ne zadovoljava kriterije autentične i originalne etnografske građe kulturno-povijesne vrijednosti, te da nema uvjete da stekne status donacije Gradu Zagrebu, kasnije je ipak sklopljen ugovor o darovanju ove zbirke Izvršnome vijeću Skupštine Grada Zagreba (22.12.1992.), te je ovdje navodimo u popisu gradskih donacija.

predana na upravljanje Galerijama Grada Zagreba, koji ju obrađuje i povremeno izlaže javnosti.⁴²

25. ZBIRKA MARIJE TOMLJENOVIĆ-VALEČIĆ, darovateljica Marija Tomljeno-

kolovoza 1993. godine 8 umjetničkih slika hrvatskih slikara (A. Filipović, Z. Gorjan, J. Janda, A. Mezdjić, V. Radauš, Đ. Tiljak, I. Tomašić, E. Vidović).⁴³ Grad Zagreb je prihvatio uvjet darovateljice i

Zbirka Kovačić, Radićeva 16, Ulazni dio.

Foto: M. Lenković, 1995.

vić-Valečić, Stara gradska vijećnica, Ćirilometodska 5

Marija Tomljenović-Valečić darovala je 17.

slike 1993. godine postavio i stalno izložio u prostorima Stare gradske vijećnice.

26. ZBIRKA DR. VERE HORVAT-PINTARIĆ, darovateljica dr. Vera Horvat-Pintarić, Mažuranićev trg 8

Dr. Vera Horvat-Pintarić, povjesničarka umjetnosti i likovna kritičarka, dugogodišnja sveučilišna profesorica i znanstvenica međunaroda ugleda, darovala je 2. veljače 1995. godine zbirku od 170 predmeta industrijskoga (autorskoga) dizajna, skulptura i slikarskih radova (slika, crteža i grafika) hrvatskih i svjetskih umjetnika 20. stoljeća, predmeta primijenjene umjetnosti iz 18. i 19. stoljeća, veliku stručnu biblioteku od 15.000 knjiga s područja povijesti umjetnosti i teorije umjetnosti, filozofije, antropologije i dr., zbirku plakata, prepisku, rukopise i druge predmete.⁴⁴ Zbirkom za života upravlja darovateljica, a nakon njezine smrti, stručna biblioteka i zbirka plakata, filmova i fotografija predat će se na trajno čuvanje Nacionalnoj i sveučilišnoj biblioteci, a svi drugi predmeti zbirke Muzeju Grada Zagreba. Po potrebi, zbirka je otvorena zainteresiranim stručnjacima, uz prethodnu najavu.

II. Oporukom u korist Grada Zagreba, Grad Zagreb zaprimio je sljedeću ostavštinu:

1. OSTAVŠTINA DR. BRANKE AKAČIĆ I DR. HRVOJA AKAČIĆA, darovatelji dr. Branka Akačić i dr. Hrvoje Akačić, palača Dverce, Katarinin trg 6

Po oporučnoj želji dr. Branke Akačić i

njezina supruga dr. Hrvoja Akačića, Rješenjem o nasljeđivanju Općinskog suda u Zagrebu od 2. lipnja 1983. godine, darovane su Gradu Zagrebu iz ostavštine hrvatskoga političara i narodnog zastupnika Cezara Akačića (1868.-1935.) dvije vrijedne japanske vaze iz 18. stoljeća, visine 1,5 m, s postoljima i odgovarajućim tanjurima.⁴⁵

Vaze su od 1983. godine smještene u prostorima palače Dverce u Zagrebu, Katarinin trg 6.

III. Predajom ostavine Gradu Zagrebu kada ostavitelj nema zakonskih nasljednika, Grad Zagreb zaprimio je slijedeće umjetničke zbirke:

1. ZBIRKA UMJETNINA JOSIPA I MARIJE SCHLEGEL, ostavština Marije Schlegel, Muzej Grada Zagreba, Opatička 20-22

Općinski sud u Zagrebu svojim je rješenjem od 8. srpnja 1983. utvrdio da se ostavština pok. Marije Schlegel koja se sastoji od predmeta privatne zbirke Josipa i Marije Schlegel predaje bivšoj zagrebačkoj općini Centar, jer se sudu u zakonskome roku nije javio nitko od eventualnih nasljednika. Zbirka sadržava 226 predmeta (vrijedni primjerci stilskoga namještaja, porculana, stakla, umjetničkih slika i predmeta umjetničkog obrta) većinom iz 18. i 19. stoljeća,⁴⁶ a 1985. godine predana je na upravljanje Muzeju Grada Zagreba koji

* Formalno-pravno nije riječ o svjesnim darovanjima Gradu Zagrebu, ali je Grad Zagreb vlasnik ovih zbirki i u međuvremenu ih je predao na pohranu i čuvanje pojedinim muzejsko-galerijskim ustanovama.

zbirku čuva i obrađuje.

2. ZBIRKA ANDRIJE MAUROVIĆA, ostavština Andrije Maurovića, Moderna galerija, Hebrangova 1

Rješenjima Općinskoga suda u Zagrebu od 22. studenoga 1984. i 26. svibnja 1986. godine zbirka pok. hrvatskoga slikara i autora stripa Andrije Maurovića (1901.-1981.), kao i njegova autorska prava predana su bivšoj zagrebačkoj općini Centar, jer je utvrđeno da pok. Maurović nije imao zakonskih nasljednika. Likovni materijal zbirke koji sadržava 72 slikarska ostvarenja Andrije Maurovića (slike u tehnici ulja na platnu, gvaša i akvarela, te crteže i skice),⁴⁷ Grad Zagreb je 1986. godine predao na trajnu pohranu i čuvanje Modernoj galeriji u Zagrebu, a dva komada namještaja iz 19. stoljeća smjestio u prostorijama bivše općine Centar u Zagrebu, Ilica 25. Zastupanje radi zaštite i ostvarivanja autorskih prava povjereno je Hrvatskoj autorskoj agenciji.

KULTURNA POLITIKA I DONACIJE GRADU ZAGREBU

Niz godina nakon 2. svjetskog rata umjetničkim zbirkama u privatnom vlasništvu nije pridavana odgovarajuća pozornost. Sredstva što su osigurana putem gradskoga proračuna, odnosno fondova bila su minimalna i u odnosu na ostale kulturne djelatnosti gotovo neznatna. Pa i tada su sredstva u manjemu dijelu osigurana za one zbirke koje su preda-

ne na upravljanje pojedinim muzejsko-galerijskim ustanovama, te otvorene za javnost, dok su zbirke u privatnome vlasništvu, čak i sa statusom spomenika kulture, ostale bez veće financijske potpore.⁴⁸

Također se i prihvatima darovanja pojedinih zbirki Gradu Zagrebu prilazilo stihijski, bez posebno verificiranih stavova i kriterija, odnosno bez utvrđene kulturne politike. Zanimljivo da je, primjerice, od 1946. do 1975. godine realizirano samo 6 donacija umjetničkih zbirki Gradu Zagrebu.

Polovicom sedamdesetih godina, nakon osnivanja bivše Interesne zajednice za kulturu Grada Zagreba, te Udružene interesne zajednice kulture Grada Zagreba, nastupilo je povoljnije razdoblje zaštite privatnih umjetničkih zbirki, te je, uz osiguranje novca, počelo i sustavnije razmatranje problematike privatnih umjetničkih zbirki, što je kasnije odredilo i politiku prema donacijama u Gradu Zagrebu.

Nedugo zatim, 1976. godine, pojavio se Izvještaj Radne grupe za privatne umjetničke zbirke, koji je značajan pomak u dijagnosticiranju stanja privatnih umjetničkih zbirki u Gradu Zagrebu.⁵⁰ Radna grupa smatra da privatne umjetničke zbirke značajno doprinose očuvanju kulturne baštine, te da sadržaji privatnih zbirki na području Grada Zagreba imaju velike umjetničke, kulturno-povijesne i dokumentacijske vrijednosti koje se mogu valorizirati u sve spomeničke kategorije, kao i da je sadržaj tih zbirki integralni dio nacionalne kulturne baštine. Istaknu-

to je da vrijednosti koje sadržavaju ove zbirke svakako treba sačuvati u Gradu Zagrebu, a Radna je grupa predložila i elemente o kojima treba voditi računa kod ponuda darovanja umjetničkih zbirki Gradu Zagrebu i prigodom sklapanja darovnih ugovora.⁵⁰

Ta je razmatranja prihvatila kasnije, 1984., Skupština Grada Zagreba prigodom rasprave o problematici privatnih umjetničkih zbirki i donacija u Gradu.

Tada je posebno naglašena nužnost povećane efikasnosti i ažurnosti u rješavanju problema zaštite zbirki, te da je najsvrhovitije zbirke, koje se darovanjem ili na drugi način predaju Gradu Zagrebu, povjeriti na čuvanje i upravljanje odgovarajućim stručnim institucijama, a samo iznimno ih zadržati i čuvati kao zasebne cjeline.⁵¹

U to je vrijeme u kriterijima i mjerilima za financiranje kulturnih djelatnosti bivšega USIZ-a kulture Grada Zagreba, što je kasnije prihvaćeno i u kriterijima financiranja kulturnih djelatnosti Gradskoga fonda za kulturu, određeno da će se zbirke darovane Gradu Zagrebu financirati prema odredbama darovnih ugovora, a zbirke koje je Grad Zagreb povjerio pojedinoj muzejsko-galerijskoj ustanovi na upravljanje smatrat će se proširenom djelatnošću tih ustanova, te i adekvatno financirati. Posebno je utvrđeno da će se pod naknadom troškova održavanja i čuvanja zbirki kada darovatelj u ime Grada Zagreba upravlja zbirkom, smatrati mjesečna naknada u visini dvije prosječne plaće u gospodarstvu Grada Zagreba, troškovi

održavanja zbirki i troškovi investicijskog održavanja (adaptacije, popravci i sl.).

Značenje donacija Grada Zagreba i potrebu sustavnoga rješavanja problema koji su u vezi s prihvatom zbirki i održavanjem potvrdio je Zaključak Izvršnoga vijeća Skupštine Grada Zagreba od 23. studenoga 1990. godine, kojime je utvrđena i politika Grada Zagreba na tom području.⁵²

Rečenim zaključkom ocijenjeno je da prihvaćanje vrijednih i osebnih donacija Gradu Zagrebu znatno pridonosi obogaćivanju cjelokupne kulture i stvaranju kulturnog identiteta Grada Zagreba, te su podržana i sva daljnja nastojanja da se putem prihvaćanja donacija zaštiti, zbrine i sačuva bogata kulturno-povijesna baština. Istaknuto je da dobra volja donatora da upravo Gradu Zagrebu daruju svoje vrijedne zbirke predstavlja hvalevrijedan i rodoljubni čin, koji treba prihvatiti s poštovanjem i zahvalnošću. Izvršno je vijeće odobrilo da se za troškove prihvaćanja i održavanja donacija, a sukladno obvezama utvrđenim u darovnim ugovorima, u proračunu Grada Zagreba osiguraju posebna sredstva, te je za izradu stručne dokumentacije i procjenu vrijednosti ponudene zbirke i predmeta zadužilo Gradski zavod za zaštitu i obnovu spomenika kulture i prirode. Zanimljivo je da Izvršno vijeće smatra da je za smještaj donacija, čiji donatori inzistiraju da budu cjelovito smještene i prezentirane kao nedjeljive cjeline, potrebno predvidjeti prostor u okviru programa izgradnje budućega Muzeja suvremene umjetnosti u Zagrebu, ili, pak, u nastavku

zbirku čuva i obrađuje.

2. ZBIRKA ANDRIJE MAUROVIĆA, ostavština Andrije Maurovića, Moderna galerija, Hebrangova 1

Rješenjima Općinskoga suda u Zagrebu od 22. studenoga 1984. i 26. svibnja 1986. godine zbirka pok. hrvatskoga slikara i autora stripa Andrije Maurovića (1901.-1981.), kao i njegova autorska prava predana su bivšoj zagrebačkoj općini Centar, jer je utvrđeno da pok. Maurović nije imao zakonskih nasljednika. Likovni materijal zbirke koji sadržava 72 slikarska ostvarenja Andrije Maurovića (slike u tehnici ulja na platnu, gvaša i akvarela, te crteže i skice),⁴⁷ Grad Zagreb je 1986. godine predao na trajnu pohranu i čuvanje Modernoj galeriji u Zagrebu, a dva komada namještaja iz 19. stoljeća smjestio u prostorijama bivše općine Centar u Zagrebu, Ilica 25. Zastupanje radi zaštite i ostvarivanja autorskih prava povjereno je Hrvatskoj autorskoj agenciji.

KULTURNA POLITIKA I DONACIJE GRADU ZAGREBU

Niz godina nakon 2. svjetskog rata umjetničkim zbirkama u privatnom vlasništvu nije pridavana odgovarajuća pozornost. Sredstva što su osigurana putem gradskoga proračuna, odnosno fondova bila su minimalna i u odnosu na ostale kulturne djelatnosti gotovo neznatna. Pa i tada su sredstva u manjemu dijelu osigurana za one zbirke koje su preda-

ne na upravljanje pojedinim muzejsko-galerijskim ustanovama, te otvorene za javnost, dok su zbirke u privatnome vlasništvu, čak i sa statusom spomenika kulture, ostale bez veće financijske potpore.⁴⁸

Također se i prihvata darovanja pojedinih zbirki Gradu Zagrebu prilazilo stihijski, bez posebno verificiranih stavova i kriterija, odnosno bez utvrđene kulturne politike. Zanimljivo da je, primjerice, od 1946. do 1975. godine realizirano samo 6 donacija umjetničkih zbirki Gradu Zagrebu.

Polovicom sedamdesetih godina, nakon osnivanja bivše Interesne zajednice za kulturu Grada Zagreba, te Udružene interesne zajednice kulture Grada Zagreba, nastupilo je povoljnije razdoblje zaštite privatnih umjetničkih zbirki, te je, uz osiguranje novca, počelo i sustavnije razmatranje problematike privatnih umjetničkih zbirki, što je kasnije odredilo i politiku prema donacijama u Gradu Zagrebu.

Nedugo zatim, 1976. godine, pojavio se Izvještaj Radne grupe za privatne umjetničke zbirke, koji je značajan pomak u dijagnosticanju stanja privatnih umjetničkih zbirki u Gradu Zagrebu.⁵⁰ Radna grupa smatra da privatne umjetničke zbirke značajno doprinose očuvanju kulturne baštine, te da sadržaji privatnih zbirki na području Grada Zagreba imaju velike umjetničke, kulturno-povijesne i dokumentacijske vrijednosti koje se mogu valorizirati u sve spomeničke kategorije, kao i da je sadržaj tih zbirki integralni dio nacionalne kulturne baštine. Istaknu-

to je da vrijednosti koje sadržavaju ove zbirke svakako treba sačuvati u Gradu Zagrebu, a Radna je grupa predložila i elemente o kojima treba voditi računa kod ponuda darovanja umjetničkih zbirki Gradu Zagrebu i prigodom sklapanja darovnih ugovora.⁵⁰

Ta je razmatranja prihvatila kasnije, 1984., Skupština Grada Zagreba prigodom rasprave o problematici privatnih umjetničkih zbirki i donacija u Gradu.

Tada je posebno naglašena nužnost povećane efikasnosti i ažurnosti u rješavanju problema zaštite zbirki, te da je najsvrhovitije zbirke, koje se darovanjem ili na drugi način predaju Gradu Zagrebu, povjeriti na čuvanje i upravljanje odgovarajućim stručnim institucijama, a samo iznimno ih zadržati i čuvati kao zasebne cjeline.⁵¹

U to je vrijeme u kriterijima i mjerilima za financiranje kulturnih djelatnosti bivšega USIZ-a kulture Grada Zagreba, što je kasnije prihvaćeno i u kriterijima financiranja kulturnih djelatnosti Gradskoga fonda za kulturu, određeno da će se zbirke darovane Gradu Zagrebu financirati prema odredbama darovnih ugovora, a zbirke koje je Grad Zagreb povjerio pojedinoj muzejsko-galerijskoj ustanovi na upravljanje smatrat će se proširenom djelatnošću tih ustanova, te i adekvatno financirati. Posebno je utvrđeno da će se pod naknadom troškova održavanja i čuvanja zbirki kada darovatelj u ime Grada Zagreba upravlja zbirkom, smatrati mjesečna naknada u visini dvije prosječne plaće u gospodarstvu Grada Zagreba, troškovi

održavanja zbirki i troškovi investicijskog održavanja (adaptacije, popravci i sl.).

Značenje donacija Grada Zagreba i potrebu sustavnoga rješavanja problema koji su u vezi s prihvatom zbirki i održavanjem potvrdio je Zaključak Izvršnoga vijeća Skupštine Grada Zagreba od 23. studenoga 1990. godine, kojime je utvrđena i politika Grada Zagreba na tom području.⁵²

Rečenim zaključkom ocijenjeno je da prihvaćanje vrijednih i osebujnih donacija Gradu Zagrebu znatno pridonosi obogaćivanju cjelokupne kulture i stvaranju kulturnog identiteta Grada Zagreba, te su podržana i sva daljnja nastojanja da se putem prihvaćanja donacija zaštiti, zbrine i sačuva bogata kulturno-povijesna baština. Istaknuto je da dobra volja donatora da upravo Gradu Zagrebu daruju svoje vrijedne zbirke predstavlja hvalevrijedan i rodoljubni čin, koji treba prihvatiti s poštovanjem i zahvalnošću. Izvršno je vijeće odobrilo da se za troškove prihvaćanja i održavanja donacija, a sukladno obvezama utvrđenim u darovnim ugovorima, u proračunu Grada Zagreba osiguraju posebna sredstva, te je za izradu stručne dokumentacije i procjenu vrijednosti ponudene zbirke i predmeta zadužilo Gradski zavod za zaštitu i obnovu spomenika kulture i prirode. Zanimljivo je da Izvršno vijeće smatra da je za smještaj donacija, čiji donatori inzistiraju da budu cjelovito smještene i prezentirane kao nedjeljive cjeline, potrebno predvidjeti prostor u okviru programa izgradnje budućega Muzeja suvremene umjetnosti u Zagrebu, ili, pak, u nastavku

ugovornih obveza Grada Zagreba, zaštita darovanih predmeta, te prezentacija donacija javnosti (u ambijentu u kojem se nalaze ili u ustanovama kojima je Grad Zagreb povjerio pojedine donacije na upravljanje). O tome svake godine raspravlja i predlaže odgovarajuća rješenja i muzejska komisija osnovana pri Gradskom uredu za obrazovanje, kulturu i znanost. Veća materijalna sredstva za investicije i investicijsko održavanje, napose uređenje i održavanje ambijentalnih zbirki, osiguravaju se i planiraju, sukladno mogućnostima, u višegodišnjemu razdoblju. Također, prema ranijim zaključcima Izvršnoga vijeća Skupštine grada Zagreba,⁵³ u proračunu Grada Zagreba se osiguravaju sredstva za pružanje zdravstvenih usluga, njege i socijalne skrbi za donatore Grada Zagreba, a prema posebnome modelu zdravstvene i socijalne skrbi.⁵⁴

Pri Gradskome zavodu za zaštitu i obnovu spomenika kulture i prirode djeluje i Komisija za vođenje aktivnosti radi daljnje pohrane, čuvanja i upravljanja zbirka-donacijama Grada Zagreba, a njezina je zadaća predložiti muzejsko-galerijske ustanove kojima će se povjeriti čuvanje, upravljanje i održavanje pojedinih zbirki-donacija, odnosno uopće rješenja glede upravljanja i čuvanja gradskih donacija.⁵⁵

NAČIN I PROCEDURA PRIHVATA I PROBLEMATIKA ODRŽAVANJA DONACIJA GRADU ZAGREBU

Način i procedura prihvata donacija Gra-

du Zagrebu određena je već djelomice rečenim zaključkom Izvršnoga vijeća od 23. studenoga 1990. Kako se ne bi ponavljale pogreške iz prošlih razdoblja, kada su pojedine donacije prihvaćane bez prethodno točno utvrđene stručne procjene o njihovoj vrijednosti i značaju, te kako bi se prihvaćale zaista vrijedne donacije što značajno pridonose očuvanju kulturne baštine i koje je moguće prezentirati javnosti, i, naravno, za to osigurati i potrebna sredstva, Grad Zagreb obvezatno nakon zaprimanja darovne ponude traži izradu stručnoga popisa i procjenu vrijednosti ponudene zbirke, odnosno predmeta. Stručni popis i procjenu izrađuje Gradski zavod za zaštitu i obnovu spomenika kulture i prirode, koji prema potrebi, angažira i stručnjake izvan Zavoda, s obzirom na karakter zbirke, odnosno vrstu predmeta što je ponudena kao donacija Gradu Zagrebu. U slučaju da osoba koja nudi darovanje traži od Grada Zagreba posebne uvjete, izvan kriterija utvrđenih rečenim zaključkom Izvršnoga vijeća, odnosno standardnim mjerilima i kriterijima za prihvata donacija Gradu Zagrebu, Gradsko poglavarstvo ocjenjuje mogućnosti za prihvata takve ponude, uvažavajući prijedloge ponudača, ali i mogućnosti Grada Zagreba, posebno s obzirom na procjenu o umjetničkoj, kulturno-povijesnoj i dokumentarnoj vrijednosti ponudene zbirke. Pritom se napose vodi računa i o mogućnostima stručnog održavanja i zaštite, te prezentacije ponudene zbirke publici.

Cjelovit postupak, od zaprimanja darovne

ponude (iako je darovnu ponudu, jasno, moguće uputiti bilo kojemu gradskome tijelu), zahtjeva za izradu stručnoga popisa i procjene vrijednosti, rješavanja eventualnih imovinsko-pravnih problema, do pripreme prijedloga zaključaka za Gradsko poglavarstvo i izrade nacrtu ugovora o darovanju, provodi Gradski ured za obrazovanje, kulturu i znanost. Prema odredbama Zakona o Gradu Zagrebu i Privremenoga statuta Grada Zagreba, zaključke o prihvaćanju, odnosno neprihvaćanju darovanja Gradu Zagrebu donosi Gradsko poglavarstvo, a ugovore o darovanju s darovateljem u ime Grada Zagreba sklapa gradonačelnik.

S obzirom na uvjete koje Grad Zagreb nudi potencijalnim darovateljima, što su ranije navedeni, postavlja se načelno pitanje o formalno-pravnome karakteru samih donacija, jer je dobro opće pravilo da treba prihvaćati darove bez posebnih ograničavajućih faktora, odnosno uvjeta darovatelja.⁵⁶ Naime, ugovor o darovanju je vrsta ugovora kojim netko daje ili obećava drugome besplatno i dobrovoljno određenu imovinsku vrijednost, a drugi to prima ili prihvaća, odnosno kojim jedna stranka (darovatelj) dobrovoljno i besplatno prepušta drugoj strani (daroprimatelju) neku imovinsku korist, a ona to prihvaća.⁵⁷ Također, u rimskome pravu, riječ je o pravnome poslu na temelju kojega se besplatno i dobrovoljno uvećava imovina obdarenika, a umanjuje imovina darovatelja.⁵⁸ U slučaju donacija Gradu Zagrebu možemo eventualno govoriti o nekoj vrsti darovanja s nalogom (donatio

sub modo), jer se ugovorom predviđa obveza daroprimatelja da izvrši određenu činidbu u svoju korist, odnosno u općemu interesu, što se s obzirom na karakter i vrstu predmeta koji se daruju i njihovo značenje može okarakterizirati kao činidba u općemu interesu. S obzirom na način zaključenja ugovora, većinom je riječ o konsenzualnim ugovorima (akt zaključenja ugovora vremenski je odvojen od akta izvršenja, odnosno ugovor se zaključuje bez predaje darovane stvari), ali ima i primjera realnih ugovora, uz istodobnu predaju predmeta, što je vidljivo iz predočenoga popisa gradskih donacija.

Sklopljeni ugovori o darovanju u Gradu Zagrebu, kojima prethodi pravovaljana dokumentacija o vlasništvu, odnosno imovinsko-pravnome statusu zbirke, obvezatno sadržavaju detaljan opis obveza darovatelja i daroprimatelja. To se na strani Grada Zagreba kao daroprimatelja, u prvom redu odnosi na smještaj, eventualne mogućnosti premještanja, te održavanje i prezentaciju darovanja, a na strani darovatelja na način čuvanja i upravljanja zbirkom, ako zbirka ostaje kod darovatelja, te problematiku otuđivanja ili davanja u nasljedstvo pojedinih predmeta (kada je riječ o odgođenim izvršenjima) i dr.⁵⁹

Svaki ugovor prati temeljit i stručno sastavljen potpuni popis darovanih predmeta uza stručnu i obrazloženu procjenu vrijednosti, što mora potvrditi Gradski zavod za zaštitu i obnovu spomenika kulture i prirode.

Usprkos utvrđenoj politici u ovom području, kao i načinu i proceduri prihvaćanja gradskih donacija, neki su problemi, uz ono što je naslijeđeno i objektivne poteškoće, prisutni i danas. To se u prvom redu odnosi na sljedeće:

1. Nesklad između traženja darovatelja i mogućnosti Grada Zagreba da ta traženja ispuni osobito je povezan s problemom osiguranja prostora za smještaj i prezentaciju darovanja. Primjerice, mnogi donatori traže da njihove zbirke ostanu kao nerazdjeljive cjeline smještene i izložene u posebnome prostoru, odnosno u tzv. Muzeju donacija (zbirka dr. Josipa Kovačića, zbirka "Zemlja" Vilima Svečnjaka, zbirka dr. Vinka Perčića, zbirka Antuna Motike, ako dode do realizacije darovanja), što u ovome trenutku još nije ostvareno i o čemu će Grad morati voditi računa. Isto tako, Grad Zagreb nije bio u mogućnosti realizirati zahtjev poznatog umjetnika Dušana Džamonje da se na Rooseveltovom trgu osigura prostor za njegovu galeriju, atelier i majstorsku radionicu, te iako je donesen Zaključak o prihvaćanju darovanja, nikada nije potpisan darovni ugovor. Slično, nije pristupljeno rješavanju ponude slikara Ede Murtića, s obzirom na traženje zasebne galerije u prostoru o kojem Grad Zagreb nije mogao odlučivati. S druge strane, Grad nije prihvatio osnivanje memorijala pjesnika Dobriše Cesarića zbog negativne stručne ocjene o sadržaju i vrijednosti ponudene ostavštine za uspostavu memorijala, kao i neprikladnost prostora (privatni stan) u kojem bi me-

morijal trebalo osnovati.

2. Nedostatak interesa muzejsko-galerijskih ustanova za skrb i prezentaciju tzv. ambijentalnih zbirki-donacija Gradu Zagrebu, što je osim organizacijskih nedostataka, povezano i s premalim interesom stručnjaka za obradu i prezentaciju zbirki (Frangeš, Kljaković), ali i nedostatkom većih financijskih sredstava u proračunu Grada Zagreba kako bi se u što kraćem roku osigurala trajna sanacija i uređenje prostora u kojemu su smještene ambijentalne zbirke (Gvozdanović, Frangeš, Kljaković) i tako zaštitio vrijedan spomenički materijal.

3. Poseban problem predstavljaju poteškoće u vezi s predajom na upravljanje zbirki-donacija Gradu Zagrebu kojima za života upravljaju sami donatori i gdje prigodom njihova prihvaćanja nisu određene muzejsko-galerijske ustanove koje će nakon smrti darovatelja skrbiti o takvim zbirkama. Muzeji ili galerije nerado prihvaćaju zbirke, posebno heterogena sadržaja, koje prema odredbama ugovora nije moguće razdjeljivati, opravdavajući se nedostatkom prostora (što je i razumljivo, jer pojedine ustanove nemaju prostora ni za primjeren smještaj vlastite građe) ili, pak, iskazujući interes samo za pojedine predmete iz cjelovite zbirke. S eventualnim rješenjima o pukoj pohrani i deponiranju zbirki nisu zadovoljni niti darovatelji, niti je u interesu Grada Zagreba da se darovane zbirke ne prikažu javnosti.

Općenito, u vezi s problematikom predaje pojedinih zbirki na upravljanje muzejsko-galerijskim ustanovama potrebno je istaknuti vezu postojeće građe u muzejima i galerijama i njihove akvizicijske politike s eventualnom budućom skrbi i upravljanjem pojedinim zbirkama-donacijama Gradu Zagrebu. Naime, pri ocjenjivanju vrijednosti pojedine gradske donacije i donošenja prijedloga o predaji donacije na upravljanje određenoj muzejsko-galerijskoj ustanovi, potrebno je voditi računa (čega prije često nije bilo zbog nepotpunog stručnog popisa i procjene vrijednosti predmeta) da predmeti, odnosno sadržaj donacije budu u skladu s kriterijima popunjavanja stručnih i znanstvenih zbirki muzeja i galerija, odnosno općenito s građom koju ove ustanove već posjeduju. Na taj će način donacije što su ustanovama predane na čuvanje i upravljanje biti logična dopuna i obogaćivanje postojećega fundusa za čije održavanje i prezentaciju ustanove imaju i potrebite stručne djelatnike, te im predaja pojedine zbirke na upravljanje neće biti nametnuta obveza, niti će predmeti ostati nedostupni javnosti.⁶⁰ Izuzeće bi Grad mogao, kada je riječ o izrazito vrijednim predmetima i zbirci, privremeno dodijeliti pojedinu donaciju muzejsko-galerijskoj ustanovi, ali bi onda u najskorijemu roku trebao osigurati uvjete sukladno zakonskim propisima i rečenim kriterijima.

4. Imovinski-pravni problemi napose su prisutni kada je riječ o ugovornoj obvezi

Grada Zagreba da uspostavi memorijal, odnosno osigura prezentaciju donacije u ambijentu u kojemu se i dotad nalazila i kada je potrebno izvršiti prenamjenu postojećega stambenoga u poslovni prostor, a riječ je o prostoru koji je ranije bio nacionaliziran (donacije Dujšin-Ribar i Svečnjak). Problem je izraženiji kada je u vezi s pojedinom zbirkom riječ i o dugotrajnu sporu između nasljednika (Svečnjak) ili, pak, kada, također zbog spora nasljednika, nije moguće pristupiti rješavanju već najavljene donacije (A. Motika), posljedica čega može biti i moguće oštećenje vrijedne građe i umjetničkih djela. U ovome trenutku nema posebnih problema s osiguranjem stanova i zamjenskih stambenih prostora, što je prije bio čest slučaj. Primjerice, Grad Zagreb je dodjelom stambenoga prostora osigurao smještaj za pojedine zbirke-donacije (Maggjer) ili osigurao stanove za iseljenje sustanara (V. Kovačić, Penić), dodijelio stanove kada je to bio uvjet iz darovnoga ugovora (Kljaković, Vranešić), odnosno osigurao dodatni prostor za smještaj zbirke (Gerersdorfer).

Na kraju, potrebno je reći da je Grad Zagreb pripomogao na razne načine (osiguranjem financijskih sredstava za održavanje zbirki, novčanim naknadama darovateljima, uređenjem i adaptacijom prostora, osiguranjem zamjenskih stanova i dr.) i u realizaciji pojedinih vrijednih darovanja izravno muzejsko-galerijskim ustanovama, odnosno darovanjima Republici Hrvatskoj. Primjerice, osigurao je stambeni prostor za smještaj zbirke slika

i grafika Bele Csikosa Sessije, što je bio uvjet za realizaciju darovanja HAZU; osigurao je sredstva za održavanje, kao i nabavu novih akvizicija za zbirku leptira Zdravka Lorkovića, što je darovana Hrvatskome prirodoslovnome muzeju, zatim za zbirku odlikovanja Veljka Malinara darovanu Hrvatskome povijesnom muzeju, zbirku knjiga i predmeta iz života i povijesti grada Samobora Ivana Sudnika darovanu Samoborskome muzeju; dodijelio je prostor za smještaj zbirke Vladimira Dodiga-Trokuta i dr. Grad Zagreb značajno je sudjelovao i u troškovima adaptacije zgrade na Rooseveltovu trgu 5 radi osiguranja izložbenoga prostora za donaciju Ante Topića Mimare.

Isto tako, Grad Zagreb je (većinom u suradnji s državom), sukladno kriterijima za otkup muzejske građe, otkupio i svake godine redovito otkupljuje predmete iz privatnih i drugih umjetničkih zbirki i institucija za gradske i državne muzeje i galerije, ali je u pravilu riječ o pojedinačnim akvizicijama. Od većih i vrednijih zbirki Grad Zagreb je, primjerice, osigurao sredstva za otkup zbirke m e - dalja Drage Mandl za HAZU, zbirke slika i skulptura hrvatskih umjetnika 20. stoljeća Rafaela Dolinška za Modernu galeriju, predmeta iz tzv. zbirke "Jelačić" Ivana Gerersdorfera za Hrvatski povijesni muzej i dr. Posebno je značajan otkup zbirke Mažuranić, koja je, u onome dijelu u kojemu je preostala u kući Mažuranić u Jurjevskoj 5, otkupljena gotovo u cijelosti. Usprkos tome što se boljim rješenjem čini da je zbirka ostala u am-

bijentu gdje se nalazila (kuća u Jurjevskoj 5, gdje je godinama živjela obitelj Mažuranić, čiji su pripadnici obilježili hrvatski politički, kulturni i znanstveni život u 19. stoljeću), suradnjom Grada Zagreba i nadležnih državnih službi zbirka je otkupljena od tadašnje vlasnice zbirke Herte Mažuranić (supruga Vladimira Mažuranića, praunuka prvoga hrvatskog bana pučanina i književnika Ivana Mažuranića) i premještena u Hrvatski povijesni muzej. Ukupno je otkupljeno 58 predmeta (stilski namještaj, slike, litografije i dagerotipije, portreti obitelji, predmeti umjetničkog obrta i arhivski dokumenti)⁶¹ vezanih uz obitelji Mažuranić, Demetar, Kušlan, Sermage i Brlić. Niz predmeta (većinom osobne predmete i dokumentaciju o obiteljima Mažuranić i Demetar) gospoda Herta Mažuranić darovala je prigodom otkupa izravno Hrvatskome povijesnome muzeju. Zbirka je od 1988. godine trajno pohranjena u Hrvatskome povijesnome muzeju, koji je čuva i obrađuje.

PRIJEDLOZI I RAZMIŠLJANJA ZA BUDUĆNOST

Darovatelji su napose oni ljubitelji i čuvari starina koji su, bez obzira na to jesu li uza svoje zbirke odrastali, nasljeđujući ih unutar obitelji, ili su kao kolekcionari po kriterijima vlastita interesa postali vrni stručnjaci i specijalisti za određenu građu i sadržaje, posebno svjesni povijesnih, kulturnih i umjetničkih vrijednosti te značenja čuvanja kulturne baštine. Mnogi su od njih, darujući svoju zbirku Gradu

Zagrebu, darovali ne samo dio bogate kulturne baštine i sačuvanoga nacionalnog identiteta, nego i svoje životno djelo s kojim su ponekad bili neraskidivo povezani sve do svoje smrti. Svoje su zbirke sačuvali, ali i stvorili s puno ljubavi i entuzijazma, sabirući samozatajno, ali i strastveno, uza samoodricanje i veliku ustrajnost.

Upravo je zato primjereno reći, poput profesora Grge Gamulina, da donacije imaju "sposobnost da razbuktaju ugase sposobnosti" i ne dopuštaju nam da izgubimo osjećaj za atmosferu što je "oko sebe stvaraju umjetnička djela".

Našim se prijedlozima svakako neće odmah razbuktati "ugase sposobnosti", niti nam je to namjera. Nudimo ovdje tek orise mogućih rješenja, okvir zaključnih, razmatranja i razmišljanja o gradskim donacijama, danas i sutra.

Najvažnijim, pritom, držimo sljedeće:

1. Realizacija ugovornih obveza Grada Zagreba što su u vezi s darovanjima Gradu Zagrebu

Provedba svih ugovornih obveza Grada Zagreba u vezi s prihvaćenim darovanjima posebno je važna i treba biti sastavni dio kulturne politike prema gradskim donacijama. To ponajvećma znači osiguranje sredstava u gradskome proračunu za čuvanje, održavanje i prezentaciju donacija, što mora biti redovita obveza, kao i osiguranje sredstava za ostale djelatnosti i ustanove u vlasništvu Grada Zagreba. Sljedbeno tome, napose će se morati

voditi računa o osiguranju sredstava za uređenje i prezentaciju ambijentalnih zbirki-donacija, te pronalaženje i uređenje prikladnoga prostora za prezentaciju zbirki koje prema postojećim ugovorima o darovanju trebaju ostati kao nedjeljive spomeničke cjeline. U vezi s potonjim možda je dobro rješenje i prigoda da se za takove zbirke uredi poseban prostor, tzv. muzej donacija. Čin darovanja Gradu Zagrebu mora biti jamstvo daljnje zaštite i čuvanja darovanih predmeta, a ne da se nebrigom Grada Zagreba, odnosno ustanove kojoj je donacija predana na upravljanje nedovoljno skrbi ili čak prepušta propadanju ono što je godinama čuvano i sačuvano.

2. Prezentacija darovanih zbirki i predmeta javnosti.

Prezentacija darovanoga javnosti kao rezultat prihvaćanja pojedine donacije različita je s obzirom na mjesto i način prezentacije. Donacija može biti prikazana i izložena kao nedjeljiva cjelina u već spomenutome tzv. muzeju donacija, ambijentalno u posebnom prostoru, unutar muzejsko-galerijske ustanove kojoj je predana na upravljanje, te u stanu ili drugom prostoru samoga darovatelja.

Na jednome mjestu, u tzv. muzeju donacija - ako se uredi - treba smjestiti zbirke koje prema prihvaćenim ugovorima o darovanju ostaju kao nerazdjeljive spomeničke cjeline, odnosno koje su takve naravi da ih nema smisla rasformirati dijeleći predmete pojedinim muzejima, nego

ih treba sačuvati kao cjeline.

Urediti i osposobiti pojedinu zbirku-donaciju za samostalno djelovanje u odvojenu prostor ili objektu, treba samo u slučaju kada rečena zbirka s takvim prostorom čini ambijentalnu spomeničku cjelinu ili je memorijalnoga značaja s pečatom života i obitavanja znamenitih povijesnih i kulturnih ličnosti ili događaja. Ambijentalne zbirke Grad Zagreb treba također povjeriti na upravljanje muzejsko-galerijskim ustanovama.⁶²

Sve ostale zbirke-donacije treba predati na upravljanje muzejsko-galerijskim ustanovama kojima te zbirke i predmeti pripadaju po vrsti grade, a heterogene zbirke, kada je to moguće odredbama ugovora o darovanju, raspodijeliti u više ustanova prema vrsti grade.

Izuzetno, ako je ugovorom o darovanju predviđeno da zbirka za života darovatelja ostaje u njegovu stanu, darovatelja treba obvezati da omogući pristup zbirci široj i stručnoj javnosti. Ako ugovorom o darovanju nije unaprijed određena ustanova kojoj će se zbirka predati na upravljanje, Gradu Zagrebu treba omogućiti da odredi ustanovu u koju će se zbirka premjestiti.

Međusobna prava i obveze Grada Zagreba i ustanove kojoj se pojedina donacija predaje na upravljanje treba regulirati posebnim ugovorom. Takvim ugovorom naročito treba utvrditi obveze u vezi s prezentacijom i održavanjem gradske donacije, te obvezati ustanove na redovito izvješćivanje kako zbog eventualnoga

nemarnog odnosa zbirka ne bi bila obrađena i izložena, a sredstva nenamjenski trošena.⁶³ Prigodom donošenja zaključka (odluke) o prihvaćanju pojedinoga darovanja Gradu Zagrebu, obvezatno treba odrediti i ustanovu koja će ubuduće o njemu skrbiti.

Napose bi radi informativnosti, ali i značaja i vrijednosti pojedinih gradskih donacija i štovanja imena darovatelja, valjalo razmisliti da se u zasebnome prostoru Muzeja grada Zagreba prezentira dokumentacija (reprezentativni dosjei s fotodokumentacijom i cjelovitim prikazom darovanja, popisima, katalozima, vodičima i sl.) o svim donacijama i donatorima Gradu Zagrebu, s obavijestima o mjestu pohrane, kao i mogućnostima i načinu posjeta. O tome bi trebalo izvijestiti najširu javnost, te na taj način posjet gradskim donacijama uklopiti u turističku i kulturnu ponudu Grada Zagreba.

Uređenje i adaptaciju pojedinih prostora, način prezentacije materijala, eventualne konzervatorsko-restauratorske radove i sl. potrebno je rješavati u suradnji s više različitih službi - od muzeja i galerija, zaštitara, konzervatora i restauratora, do nadležnih gradskih tijela. Uopće, o svim predloženim rješenjima, kao i o drugim prijedlozima svakako prije donošenja konačne odluke valja raspraviti unutar nadležne struke (muzealaca, konzervatora, društva povjesničara umjetnosti, arhitekata i dr.). Upravna tijela Grada Zagreba, koja donose konačnu odluku, o problematici prezentacije i održavanja donacija mogu i trebaju imati svoje

mišljenje, prijedloge i viziju, ali treba čuti i nezavisne strukovne udruge. Potrebno je tražiti i doći do najboljega, a ne nametnutoga i lošega rješenja.

3. Stvaranje uvjeta za zaprimanje i prihvaćanje novih donacija

Prigodom donošenja zaključaka o prihvatu pojedinih gradskih donacija, a napose sklapanja darovnih ugovora, nikako ne treba prihvaćati ili ugrađivati odredbe o uvjetima koje Grad Zagreb kasnije ne može realizirati. Napose se ne smije dopustiti nepotpunost stručnih popisa i procjene vrijednosti donacija,⁶⁴ niti, osim izuzetno, čimbenici ograničavajuće uporabe, posebno u vezi s načinom premještanja i prezentacije zbirki (osim ako nije riječ o ambijentalnim zbirkama).

Za izradu stručnih popisa i procjenu vrijednosti pojedinih ponuđenih zbirki potrebno je osigurati adekvatna sredstva. Prigodom procedure prihvaćanja donacije, osim određivanja ustanove koja će o njoj skrbiti, treba riješiti i sve imovinsko-pravne poslove u vezi s vlasništvom, eventualnim nasljednicima, osiguranjem zamjenskih stanova i prostora i svim ostalim čimbenicima koji mogu onemogućiti ili ograničiti raspolaganje darovanim predmetima. Prijedloge i traženja darovatelja treba uvažavati, ali i mogućnosti Grada Zagreba da, uz pribavljena mišljenja stručnjaka, darovano na primjeren način održava, zaštiti i prezentira.

Naročito je potrebno u dugoročnijem razdoblju planirati uređenje primjerenih

prostora (unutar ili izvan muzejskih ustanova) za buduću prezentaciju i smještaj gradskih donacija.

Jasnim kriterijima u vezi s prihvaćanjem i zaprimanjem gradskih donacija, utvrđenom procedurom i osiguranim sredstvima za čuvanje, održavanje i prezentaciju donacija - što treba koordinirati i provoditi nadležno tijelo gradske uprave - moguće je promptnije i uspješnije rješavati probleme gradskih donacija i pridonijeti zaštiti vrijedne kulturne baštine.

Iako izravna darovanja pojedinim muzejsko-galerijskim ustanovama u pravilu nemaju posebnih ograničavajućih čimbenika što se odnose na izlaganje pojedinih predmeta, posebne oznake i sl., smatramo da, kada je riječ o donacijama Gradu Zagrebu, treba poštovati obveze o označavanju pojedinih predmeta ili cjelovite zbirke imenom darovatelja i naznakom da je riječ o donaciji Gradu Zagrebu.⁶⁵ Jer, ako je svaki predmet sačuvan u muzeju "kamenčić mozaika nacionalne i ljudske kulture" koji čuva "materijalne dokaze o oblicima postojanja čovjeka kao civiliziranog i kulturnog bića",⁶⁶ onda su i donatori Grada Zagreba zauvijek u taj mozaik ugradili i svoj kamenčić. Sačuvajmo ga za buduće generacije i poštujujmo uspomenu na naše darovatelje.

Bilješke:

¹ Ljerka Kanižaj: Privatna zbirka dr. Josipa Kovačića, Infor-

matica Museologica br. 3-4, MDC, Zagreb, 1983., str. 42-43.

² Vera Humski: Pregled povijesti muzeja u Hrvatskoj, Muzeologija br. 24, MDC, Zagreb, 1986.

³ Vidi o tome problemsku naznaku u djelu Jorzea Glusberga "Hladni i vrući muzeji", Muzeologija broj 23, MDC, Zagreb, 1983., str. 59.

⁴ Na ovaj problem i u jednome drugom kontekstu upozorava dr. Ivo Maroević u svojoj knjizi "Sadašnjost baštine", DPUH, Zagreb, 1986., str. 179.

⁵ Jorge Glusberg, isto, str. 61. Naravno, pritom je većinom riječ o novim akvizicijama.

⁶ Podaci su uzeti iz evidencije privatnih zbirki umjetnina na području Grada Zagreba Državne uprave za zaštitu kulturne i prirodne baštine. Naravno, riječ je o zbirkama koje, bez obzira na to jesu li nastale svjesnim sabiranjem ili kao obiteljsko naslijeđe, jesu suvisle cjeline, te im je ustanovljena kulturna i povijesna relevantnost. Takve je zbirke stručno obradio nadležni Zavod za zaštitu spomenika kulture a preventivno su zaštićene ili upisane u Registar pokretnih spomenika kulture sukladno postojećim propisima o zaštiti spomenika kulture.

⁷ Arhiva Gradskoga ureda za obrazovanje, kulturu i znanost.

⁸ Zbirka "Benko Horvat", katalog izložbe, Galerije Grada Zagreba, Zagreb, 1995.

⁹ Arhiva Gradskoga ureda za obrazovanje, kulturu i znanost.

¹⁰ Stan arhitekta Viktora Kovačića, deplijan, Muzej Grada Zagreba, Zagreb, 1994.

¹¹ Arhiva Gradskoga ureda za obrazovanje, kulturu i znanost.

¹² Zbirka Anke Gvozdanović, deplijan zbirke, Muzej za umjetnost i obrt, Zagreb, 1991.

¹³ Arhiva Gradskoga ureda za obrazovanje, kulturu i znanost.

¹⁴ Arhiva Gradskoga ureda za obrazovanje, kulturu i znanost.

¹⁵ Arhiva Gradskoga ureda za obrazovanje, kulturu i znanost.

¹⁶ Arhiva Gradskoga ureda za obrazovanje, kulturu i znanost.

¹⁷ Donacija Ljube Penić, katalog izložbe, Muzej za umjetnost i obrt, Zagreb, 1980.

¹⁸ Arhiva Gradskoga ureda za obrazovanje, kulturu i znanost.

¹⁹ Arhiva Gradskoga ureda za obrazovanje, kulturu i znanost.

²⁰ Arhiva Gradskoga ureda za obrazovanje, kulturu i znanost.

²¹ Kabinet muzičkih automata, katalog, Regionalni zavod za zaštitu spomenika kulture, Zagreb, 1970.

²² Arhiva Gradskoga ureda za obrazovanje, kulturu i znanost.

²³ Donacija i arhiv Richter, deplijan, Galerije Grada Zagreba, Zagreb, 1989.

²⁴ Arhiva Gradskoga ureda za obrazovanje, kulturu i znanost.

²⁵ Arhiva Gradskoga ureda za obrazovanje, kulturu i znanost.

²⁶ Tilla Durieux i njezina zbirka umjetnina u Zagrebu, katalog izložbe, Muzej grada Zagreba, Zagreb, 1986.

²⁷ Arhiva Gradskoga ureda za obrazovanje, kulturu i znanost.

²⁸ Arhiva Gradskoga ureda za obrazovanje, kulturu i znanost.

²⁹ Zbirka "Matija Skurjeni", katalog i deplijan, Galerija "Matija Skurjeni", Zagreb, 1987.

³⁰ Arhiva Gradskoga ureda za obrazovanje, kulturu i znanost.

³¹ Arhiva Gradskoga ureda za obrazovanje, kulturu i znanost.

³² Donacija Josipa Kovačića, katalog izložbe, Umjetnički paviljon Zagreb, Zagreb, 1988.

³³ Arhiva Gradskoga ureda za obrazovanje, kulturu i znanost.

³⁴ Umjetnine iz donacije dr. Vinka Perčića, katalog izložbe, Muzejsko-galerijski centar, Zagreb, 1989.

³⁵ Arhiva Gradskoga ureda za obrazovanje, kulturu i znanost.

- ³⁶ Arhiva Gradskoga ureda za obrazovanje, kulturu i znanost.
- ³⁷ Arhiva Gradskoga ureda za obrazovanje, kulturu i znanost.
- ³⁸ Arhiva Gradskoga ureda za obrazovanje, kulturu i znanost.
- ³⁹ Poklisarke - lutke svijeta - zbirka Perinić, katalog izložbe, Etnografski muzej, Zagreb, 1991.
- ⁴⁰ Arhiva Gradskoga ureda za obrazovanje, kulturu i znanost.
- ⁴¹ Arhiva Gradskoga ureda za obrazovanje, kulturu i znanost.
- ⁴² Josip Scissel, U vrijeme zlo - u vrijeme naše, katalog izložbe, Galerije Grada Zagreba, Zagreb, 1992.
- ⁴³ Arhiva Gradskoga ureda za obrazovanje, kulturu i znanost.
- ⁴⁴ Arhiva Gradskoga ureda za obrazovanje, kulturu i znanost.
- ⁴⁵ Arhiva Gradskoga ureda za obrazovanje, kulturu i znanost.
- ⁴⁶ Arhiva Gradskoga ureda za obrazovanje, kulturu i znanost.
- ⁴⁷ Arhiva Gradskoga ureda za obrazovanje, kulturu i znanost.
- ⁴⁸ Zanimljivo da je odredbama članka 18. Zakona o zaštiti spomenika kulture (Narodne novine br. 7/67) predviđeno da, ako održavanje spomenika ili radovi na njegovu popravku ili konzerviranju zahtijevaju izvanredne troškove koji premašuju prihode ili druge materijalne koristi što ih imalac (vlasnik spomenika) ima od spomenika, izvanredne troškove snosi nadležni zavod za zaštitu spomenika, odnosno nadležni državni organ.
- ⁴⁹ Privatne umjetničke zbirke u gradu Zagrebu, USIZ kulture Grada Zagreba, Zagreb, 1976.
- ⁵⁰ Privatne umjetničke zbirke u gradu Zagrebu, isto, str. 3-10.
- ⁵¹ Zaključak o unapređivanju zaštite umjetničkih i kulturno-povijesnih zbirki Skupštine Grada Zagreba, broj: 11/2-636/1-1984 od 21. veljače 1984. Arhiva Gradskoga ureda za obrazovanje, kulturu i znanost.
- ⁵² Zaključak Izvršnog vijeća Skupštine Grada Zagreba o pregledu stanja i rješavanju donacija Gradu Zagrebu, Klasa: 061-05/90-01/, Ur. broj: 251-01-3/2-90-2, od 23. studenoga 1990. Arhiva Gradskoga ureda za obrazovanje, kulturu i znanost.
- ⁵³ Zaključak Izvršnog vijeća Skupštine Grada Zagreba o pružanju zdravstvenih usluga i socijalne skrbi za donatore Gradu Zagrebu, Klasa: 550-01/90-01/3, Ur. broj: 251-01-3/1-90-2, od 11. listopada 1990. Arhiva Gradskoga ureda za obrazovanje, kulturu i znanost.
- ⁵⁴ Budući da su u međuvremenu nastale promjene zakonskih propisa u području zdravstvene zaštite i zdravstvenoga osiguranja, posebno u vezi sa zdravstvenom zaštitom iznad standarda utvrđenog obveznim zdravstvenim osiguranjem, Gradski ured za zdravstvo i socijalnu skrb predložiti će izmjene i usklađivanje postojećega modela sa zakonskim propisima. U pojedinim ugovorima o darovanju su i izvan ovoga modela utvrđene obveze Grada Zagreba u vezi s medicinskom njegom, pomoći u kući i sl.
- ⁵⁵ Komisija je na inicijativu Gradskoga ureda za obrazovanje, kulturu i znanost osnovana rješenjem Klasa: 612-08/92-01/137, Ur. broj: 251-16-93-2, od 11. svibnja 1993. Članovi Komisije su dr. Ivo Maroević, dr. Vera Kružić-Uchytel, Đuro Vandura, Nada Premerl, Ida Slade Šilović i Nina Gazivoda.
- ⁵⁶ To je argumentirano i detaljno obrađeno u zanimljivoj knjizi Marie C. Malaro: "A Legal Primer on Managing Museum Collections", Smithsonian Institution Press, Washington D. C., 1985., str. 103-131.
- ⁵⁷ Dr. M. Vuković, Obvezno pravo, Knjiga II., Zagreb, 1964., str. 248.
- ⁵⁸ Rječnik rimskog prava, Informator, Zagreb, 1975., str. 166.
- ⁵⁹ Neki autori smatraju dobrim rješenjem u ugovoru o darovanju ugraditi i odredbu kojom darovatelj, osim predmeta koje daruje, daruje i sva prava (autorska prava, udio u pravima na dobit i dr.) što su u vezi s darovanim predmetima. Vidi: Marie C. Malaro, isto, str. 135-137.
- ⁶⁰ To je sukladno međunarodnim standardima sadržanim u ICOM-ovu kodeksu profesionalne etike. Vidi: Statut & Kodeks profesionalne etike, ICOM, izd. Nacionalni komitet ICOM-a, Zagreb, 1991., toč. 3. Pritom je zanimljivo spomenuti slučaj dviju zbirki (etnografska zbirka Petra Senjanovića i zbirka tradicijskoga nakita Aranke Njirić) koje, iako su obje preventivno zaštićene kao spomenici kulture, te se nalaze u evidenciji nadležnoga Zavoda za zaštitu spomenika, muzejske ustanove kojima su zbirke ponudene na upravljanje nisu prihvatile, uz obrazloženje da nemaju prostornih uvjeta, niti takav materijal drže zanimljivim za njihove ustanove.

⁶¹ Arhiva Gradskoga ureda za obrazovanje, kulturu i znanost.

⁶² Inicijativa i nastojanja da se pojedine zbirke otkupljene od vlasnika, a neke od njih i gradske donacije, kao i zbirke darovane izravno muzejima ili galerijama prezentiraju na jednome mjestu bilo je i prije. Primjerice, za takvu namjenu predlagao se objekt u Demetrovoj 3, gdje bi prezentacija zbirki u prikladnom ambijentu bila istodobno i dio revitalizacije Gornjega grada. Darovanim bi zbirkama bilo moguće prezentirati život građanske obitelji u Zagrebu u različitim povijesnim razdobljima (tome je primjerena i zgrada na Markovu trgu 9, što je u vlasništvu Muzeja grada Zagreba), a također bi se mogle pokazati i druge različite kolekcije što svjedoče o vrijednostima i karakteristikama određenoga kulturnoga i povijesnoga razdoblja, te samih kolekcionara i vlasnika zbirki.

⁶³ Potrebno je, jasno, uvažiti i činjenicu da većina muzejskih ustanova s vremenom mijenja i značajno dopunjuje sadržaj svoga fundusa i grade, te ponekad sadržaj donacije više nije "u skladu" s pretežitim sadržajem grade takve ustanove, no to ne znači da tada treba "zanemariti" ugovorne obveze. Grad Zagreb u takvu slučaju, u dogovoru s muzejskom ustanovom i nezavisnim stručnjacima, treba razmotriti eventualno premještanje zbirke.

⁶⁴ Procjenu vrijednosti i popis ponudene donacije, odnosno predmeta treba izraditi stručno, ali i u primjerenu roku, bez nepotrebnoga oduživanja, jer ponekad dugo iščekivanje potrebita dokumentacije može uzrokovati i odustajanje potencijalnoga donatora od darovne ponude.

⁶⁵ Pažnju donatorima Gradu Zagrebu treba iskazivati i poizvanjem na značajne kulturne i druge manifestacije i događaje u gradu Zagrebu, čestitanjem rođendana i jubileja, dodjelom priznanja i sl. Jasno, najveća počast darovatelju je ispunjavanje ugovornih obveza i primjerena skrb o darovanim predmetima.

⁶⁶ Vidi: Želimir Košćević: Muzej u prošlosti i sadašnjosti, Muzeologija broj 21, MDC, Zagreb, 1977., str. 63.